

Akademia Nauk Stosowanych Stefana Batorego
Instytut Nauk Społecznych

**Zakres wymagań egzaminacyjnych egzaminu dyplomowego
w roku akademickim 2023/24**

Kierunek: Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna (studia jednolite magisterskie)

Zagadnienia ogólne

1. Edukacyjne i społeczne wyzwania współczesnej pedagogiki - wybrane przykłady oraz ich charakterystyka.
2. Relacje pomiędzy pedagogiką specjalną i pedagogiką ogólną. Zakresy pedagogiki specjalnej – charakterystyka wybranego zakresu.
3. Idea podmiotowości w refleksji nad wychowaniem. Rola indywidualności dziecka w procesie wychowania i nauczania.
4. Rodzina jako podstawowe środowisko wychowawcze. Problemy wychowawcze i zagrożenia współczesnej rodziny.
5. Szkoła jako środowisko uczenia się i wyrównywania szans edukacyjnych oraz instytucja wspomagająca rozwój jednostki i społeczeństwa. Ukryty program szkoły.
6. Media w procesie edukacji i wychowania. Granice dydaktycznej użyteczności środków multimedialnych w procesie kształcenia.
7. Nauczyciel wobec edukacyjnych wyzwań współczesnej rzeczywistości. Nauczyciel szkoły uczenia się i budowania edukacyjnego dialogu.
8. Aksjologiczne i etyczne aspekty pracy nauczyciela. Rola nauczyciela w modelowaniu postaw i zachowań uczniów.
9. Stres oraz wypalenie zawodowe nauczyciela – przyczyny, przejawy i konsekwencje.
10. Specyfika przywództwa edukacyjnego w szkole stanowiącej przestrzeń uczenia się.
11. Modele uczenia się – koncepcje klasyczne i współczesne ujęcia. Trudności w uczeniu się, ich przyczyny i strategie ich przezwyciężania.
12. Różnorodność kulturowa w polskiej szkole i przedszkolu – wyzwania i praktyka. Rola nauczyciela w procesie edukacji wielokulturowej i międzykulturowej.
13. Komunikacja i podmiotowość w środowisku szkolnym: zasady efektywnej komunikacji interpersonalnej, bariery komunikacyjne w relacjach nauczyciel-uczeń, umiejętności ułatwiające nawiązywanie kontaktów.
14. Przedmiot, cele i zadania dydaktyki specjalnej. Dydaktyka specjalna a pedagogika specjalna. Dydaktyka specjalna jako dział dydaktyki ogólnej.

15. Edukacja włączająca, integracyjna i ogólnodostępna – podstawy teoretyczne i charakterystyka.
16. Proces wykluczenia społecznego: przyczyny, przejawy i konsekwencje, stereotypy i uprzedzenia, defaworyzacja społeczna.
17. Sytuacja dziecka z niepełnosprawnością w historii myśli pedagogicznej - ujęcie retrospektywne i współczesne.
18. Charakterystyka modelu pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (przykładowe rozwiązania w odniesieniu do wybranej grupy specjalnych potrzeb edukacyjnych).
19. Współczesne koncepcje występowania zaburzeń osobowości. Podstawy diagnostyki i terapii.
20. Zasady organizacji procesu diagnostycznego oraz terapeutycznego (diagnoza środowiska rodzinnego, diagnoza potrzeb dziecka, diagnoza gotowości szkolnej, diagnoza i wspomaganie rozwoju ruchowego, rysunek dziecka jako sposób diagnozy i inne) – charakterystyka wybranej formy diagnozy.
21. Terapia pedagogiczna – definicje, zakres i zasięg terapii, cele terapii pedagogicznej, zasady postępowania w procesie terapii pedagogicznej.
22. Taksonomia celów kształcenia: rozumienie pojęcia oraz charakterystyka według Bolesława Niemierki. Operacjonalizacja celów kształcenia.
23. Konstruowanie koncepcji badawczej (ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotu, celu/celów badań oraz problematyki badawczej).
24. Strategie badań ilościowych i jakościowych. Pluralistyczne podejście w badaniach pedagogicznych.
25. Etyczne wymogi wobec badań naukowych. Problemy etyczne w badaniach pedagogicznych z udziałem dzieci.

Zagadnienia z zakresu pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej

1. Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna jako subdyscypliny pedagogiki: geneza, przedstawiciele, obszary zainteresowań, miejsce w systemie nauki oraz przedmiotowe i metodologiczne powiązania z innymi naukami.
2. Integrowanie edukacji wczesnoszkolnej w historii myśli pedagogicznej (na przykładzie poglądów wybranych pedagogów).
3. Osobowość i kompetencje nauczyciela edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej: odpowiedzialność, profesjonalizm, etyka zawodowa. Rola nauczyciela w rozwijaniu postaw i zachowań uczniów.
4. Rozwój dziecka w kolejnych okresach dzieciństwa: rozwój fizyczny, motoryczny, psychospołeczny, rozwój procesów poznawczych, społeczno-emocjonalny i poznawczy (charakterystyka wybranego obszaru rozwoju).
5. Gotowość szkolna a dojrzałość szkolna – sposoby diagnozowania gotowości szkolnej.

6. Współpraca przedszkola i szkoły z rodzicami oraz podmiotami zewnętrznymi: modele, funkcje, szanse i zagrożenia współpracy.
7. Rola i znaczenie gier i zabaw w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Wykorzystanie gier i zabaw, teatru i dramy, piosenki i ruchu w nauczaniu języka obcego.
8. Spersonalizowane strategie edukacyjne ukierunkowane na rozwijanie umiejętności pisania i czytania. Koncepcje i metody nauki czytania w pedagogice wczesnoszkolnej. Charakterystyka i twórcy.
9. Kształtowanie umiejętności rozwiązywania zadań z treścią, znaczenie algorytmu i heurystyk w obszarze edukacji wczesnoszkolnej.
10. Dziesiątkowy układ pozycyjny – charakterystyka, etapy pracy, ujęcie w obowiązującej podstawie programowej.
11. Sposoby wykorzystania wiedzy o środowisku społeczno-przyrodniczym oraz wiedzy metodycznej do projektowania zajęć z zakresu edukacji środowiskowej w przedszkolu i klasach I-III szkoły podstawowej.
12. Miejsce edukacji informatycznej w wychowaniu przedszkolnym oraz zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej. Sposoby promowania postawy odpowiedzialnego zachowania w świecie mediów cyfrowych.
13. Podstawowe etapy, metody i formy projektowania działań plastycznych w obszarze edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Sposoby rozwijania twórczej aktywności dziecka lub ucznia.
14. Zasady projektowania zabaw rytmiczno-umykalniających dla dzieci w przedszkolu i klasach I-III szkoły podstawowej.
15. Etapy, metody i formy projektowania działań technicznych w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej.
16. Zasady planowania, organizowania i realizowania aktywności fizycznej dzieci w przedszkolu i klasach I-III szkoły podstawowej. Strategie realizacji zajęć uwzględniających potrzeby i możliwości wychowanków ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
17. Metody planowania oraz rozwijania postaw prozdrowotnych wśród dzieci lub uczniów edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej.
18. Metody nauczania o charakterze innowacyjnym w przedszkolu i edukacji wczesnoszkolnej.
19. Metody i narzędzia służące rozpoznawaniu i rozwijaniu uzdolnień dzieci w wieku przedszkolnym i uczniów w młodszym wieku szkolnym.
20. Konspekt zajęć dydaktycznych: budowa, zasady tworzenia, struktura konspektu zajęć zintegrowanych, taksonomia i operacjonalizacja celów kształcenia.
21. Metoda projektu edukacyjnego jako skuteczna strategia postępowania dydaktyczno-wychowawczego w edukacji elementarnej.
22. Charakterystyka uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Ogólne wskazówki do pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

23. Klasyfikacje, przyczyny i przejawy trudności w rozwoju, uczeniu się i zachowaniu u dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym.
24. Narzędzia oceny funkcjonalnej dzieci w wieku przedszkolnym i uczniów w młodszym wieku szkolnym.
25. Podstawy prawne, cele, funkcje i rodzaje oceniania jako wspierania rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym i ucznia w młodszym wieku szkolnym.